

Roaring Twenties

woensdag 27 oktober 2021
Jurriaanse Zaal | 20.15 uur

programma

wo 27 okt | 20.15 | Jurriaanse Zaal

Roaring Twenties

Om 19.30u gesprek op de Red Sofa

Béla Bartók (1881-1945)

Strijkkwartet nr. 3 in Cis, Sz. 85

Prima parte: Moderato

Seconda parte: Allegro

Ricapitolazione della prima parte: Moderato

Coda: Allegro molto

Erich Korngold (1897-1957)

Strijkkwartet nr. 2 in Es, Op. 26

Allegro

Intermezzo. Allegretto con moto

Larghetto. Lento - Con molto sentimento

Waltz. Tempo di Valse

Garth Knox (1956)

Strijkkwartet 'Four into Twenty' (geschreven voor het

Ragazze Quartet)

Four into Twenty

Up above our heads

Lockdown Blues

Open Spaces

Charleston

uitvoerenden

Ragazze Quartet

Rosa Arnold **viol**

Jeanita Vriens-van Tongeren **viol**

Annemijn Bergkotte **altviol**

Rebecca Wise **cello**

Felipe Gonzales Cabezas **foto's decor**

toelichting

1920 vs. 2020

Aan het begin van de nieuwe jaren '20 klinken de echo's van een eeuw geleden steeds sterker door. Net als honderd jaar geleden zijn er grote verschuivingen zichtbaar: we lopen mondiale marsen omwille van het behoud van een leefbare planeet en voor gelijke behandeling. Grote immigratie- en vluchtelingenstromen komen op gang in het kielzog van het kapitalisme en milieurampen. Ze worden vergezeld door onwaarschijnlijke technologie die het leven tegelijkertijd eenvoudiger én gecompliceerder maakt op manieren die we ons nu nog niet eens kunnen voorstellen.

In dit 'Roaring Twenties' concert is het Ragazze Quartet de spiegel die ons terugbrengt naar de vorige eeuw én vooruitblijkt naar wat de toekomst zou kunnen zijn. Balancerend tussen spanning, hoop, destructie en opbouw, soms bloedserieus, dan weer met een knipoog. Naast het derde strijkkwartet van Bartók (1927) en het tweede van Erich Korngold (1933), kinkt ook het nieuwe *Four into Twenty* van componist Garth Knox (2020).

Bartók: de grom

De zes strijkkwartetten die Bartók componeerde tussen 1908 en 1939 droegen bij aan de radicale verandering van het genre in de twintigste-eeuw. Vanaf het derde strijkkwartet uit 1927 werd Bartók's compositiestijl steeds persoonlijker, harmonisch avontuurlijker en complexer. Inspiratie vond Bartók in de volksmuziek uit de regio Oostenrijk-Hongarije. Ook paste hij enkele onconventionele speltechnieken toe, zoals

het bespelen van de snaren met het hout i.p.v. de haren van de strijkstok. Dit derde strijkkwartet is vooral bekend om zijn extremiteiten. Het eerste deel is een interessante combinatie van mysterieuze, lyrische muziek, geaccentueerd door muzikale grommen en gillen. In het tweede contrasterende deel is een ritmische Hongaarse volksdans te horen. De 'Ricapitolazione' bouwt voort op het materiaal uit het eerste deel, waarna het 'coda' zorgt voor een virtuoos en explosief einde.

Garth Knox © studio fang 2019

toelichting

Korngold: nostalgie

Waar Bartók in de 'roaring twenties' bijdroeg aan academische debatten over nieuwe muziek, vermaakte Korngold het Weense publiek als dirigent en als arrangeur van operettes. Veel eigen muziek componeerde hij niet in deze periode. Wel schreef hij in de zomer van 1933, vlak voordat hij naar Hollywood vertrok, zijn tweede strijkkwartet. Dit werk kan achteraf gezien worden als Korngolds muzikale afscheid van de Weense roaring twenties. Het strijkkwartet is klassiek opgebouwd, met in het eerste deel twee contrasterende thema's. Het Intermezzo zit vol muzikale grapjes, passend bij het karakter van de componist zelf. Het volgende langzame deel klinkt nostalgisch en treurig door de harmonie. Korngold sluit af met een indrukwekkende serie variaties, gecomponeerd in dé Weense vorm: de wals.

Knox: 1920 vs 2020

Eind 2019 vroeg het Ragazze Quartet aan componist Garth Knox om een compositie te schrijven over de periode 1920-2020. Knox vond voor zijn strijkkwartet *Four into Twenty* inspiratie in de grote thema's van deze tijd en de technische ontwikkelingen in de muziek: 'Themes such as the liberation of women, prohibition, the economic crash and the promise of a new era all came to mind. I also thought of some important developments in musical history which originated in this decade such as the invention

of the microphone, film with sound, and the inclusion of 'noise' as musical content.'

Het strijkkwartet start met een ritmische verkenning van de getallen uit de titel: 'four into twenty', oftewel 4 uit 20 (= 5). Er ontstaat een ritmisch gevecht van 4 tegen 5, waar de strijkers een voor een 'uitbreken'. Bevrijd van de 4-5-structuur, eindigt het deel in een soort grenzeloze droomwereld. In het tweede deel *Up above our heads* klinkt vanuit deze 'droomwereld' ineens een signaal, als het geluid van een alpenhoorn. Dit signaal bouwt uit naar een Keltische virtuoze dans, afgesloten met muzikaal vuurwerk.

Midden in het schrijfproces brak de coronacrisis uit. 'I found I had to write something which spoke about what was affecting us all, and so the middle movement, the *Lockdown Blues* came into being.' In dit deel horen we in de cello volgens Knox een 'looping pizzicato', een soort herhalende schuivende beweging op iedere noot. Deze techniek wekt de illusie van beweging, maar de noot keert in werkelijkheid steeds terug naar dezelfde plaats - 'like an Escher drawing in sound.' Uit de andere partijen klinkt totale verveling, frustratie en doelloosheid.

Het vierde deel *open spaces* fungeert als overgang van de lockdown naar een situatie waarin weer samen muziek gemaakt mag worden. In een deels geïmproviseerde start

speelt iedere muzikant zijn eigen individuele partij. Deze partijen komen steeds meer bij elkaar, om tot slot geheel samen te komen in *Charleston*. In deze vreugdevolle dans combineert Knox het historische moment waarop opnamemogelijkheden ontstonden met de blijdschap om na de lockdown weer samen muziek te maken. De mogelijkheden om met een opname muziek opnieuw te beluisteren, te pauzeren, versneld of vertraagd af te spelen klinken. Het deel eindigt in een prachtig samenspel, waarin de live muziek zegeviert.

biografieën

Ragazze Quartet

Het Ragazze Quartet speelt klassieke en moderne strijkkwartetten: bevlogen en op het hoogste niveau. Met spraakmakende programma's heeft het kwartet zich ontwikkeld tot een van de meest frisse en toonaangevende stemmen in de klassieke muziek.
www.ragazzequartet.nl

Felipe Gonzales Cabezas

Het kwartet speelt in een decor van foto's geselecteerd door vormgever Felipe Gonzales Cabezas, met wie zij al eerder samenwerkten. Felipe selecteerde oude en nieuwe foto's en zette ze naast elkaar in tweetallen die opmerkelijke overeenkomsten of wrange tegenstellingen tonen. Soms tegelijkertijd. Dans, beweging, protest en vooruitgang zijn de centrale thema's, die actueler blijken dan iedereen bij het tot stand komen van dit programma had kunnen vermoeden.
www.felipegonzalezcabezas.com

Ragazze Quartett © Nichon Glerum

concert
info
red sofa

de Doelen

Roaring Twenties

woensdag 27 oktober 2021
Jurriaanse Zaal | 20.15 uur